

ילכו ההולכים. לא מת ולא ימות אלהי החיים. עוד לא נבכה את התמוז.

עוד אבנך ונבנית בתולדת בת ישראל.

אלף.

„הוצאת שְׁמִיבֶרֶל“

החידוש שבהוצאת-הספרים של שְׁמִיבֶרֶל. ראשית: הרחבות והענין היפה. רחבת ככל המוכנים וכמובן החומרי ביותר. הספרים יוצאים דחופים, בזה אחר זה, בזריזות שאינה עברית. בחידור וכשפע. שכר הסופרים נתעלה בפעם הראשונה למדרגה נבונה כזו, שלא הניע אליה ערויין השוק העברי. אפשר היה לקוות, שהעובדים בשדה הספרות העברית — בבעלי מרץ אנו מדברים. דוגמת: סופרי אומות העולם — שוב לא יסבלו מהיום ולהבא חרפת רעב ועוני, וממילא לא יהא עוד מקום מהיום ולהבא להתאוננות זו של בעלי הגש ורדיו על גורלם של הסופרים העברים, אותה התאוננות, שכבר נעשתה אצִינו גם כן לז'אנר ספרותי, ושערי ההוצאה היו פתוחים לרווחה, לפי שבעליה נהנו עין יפה בכל. כל אִשְׁנֵי הכתיבה כשרים הם וכל רבירי ספרות רצויים הם. לאו דוקא אלו שכבר נעצו אסקופה לרכים מחמת רוב זקנה ומשמוש וכבר הפיתו את נשמתם היתירה אל תוך השגר, השבִּירוֹנָה והכנתם בסגנון תרון, ולאו דוקא האפיונים המתרפקים והמתרפקים באשכנזים ובהרכים של היכל השירה, אלו בעלי השפם הצומח הסלסלים בנרונם ובשער תיהם האויכות ומעפרים בעפרות זהב בין שהם צעירים ממש ובין שהם צעירים לפי שגלחו את זקן-השיבה שלהם. הכל, הכל הבו לנו: סכנורי הריאליסמוס,

והכנין של ישראל נבלע בדמנו ונעשה אחד מקויה היסודים של הנשמה הישראלית.

יצרנו „תלמוד“, אשר כנינו אותו בשם ים—ואבדנו בין גליו בירדנו המון סרגליות ואבנים יקרות, שאין שום אומה ולשון נזקקת להן, ועוד מעט ונב אנהנו לא נבין את לשוננו.

לפי שהיינו רק מפרשים. וזהו ענשנו. ומכל מקום אין נצחונה של היהדות הזאת שלם לגמרי. כנגד בעלי-הקרחה, האומרים לעשוף את קרהותיהם בתלתי אבות, מגיחים לבאים מתקופה לתקופה. הין, היום ויהיו מורדים. שני זרמים נלחמים ביהדות, תן אלהים בבאים נצחון לצד שכנגד, לצד השמאלי!

אחד-העם, אצול זה מבית-המדרש, המתהלך כל הימים על פני נכסי-הרות של היהדות ברתנות של בן-אחווה ומאזיר בהנאת-נאות את השטחים רחבי-הידים של הנכסים ושועם להנאתו ספרוי-עין-הדר של אבות, כזו, כבן-אחווה ממש, לכל ציץ רענן. אחרי עשר שנים של ספרותנו — עשר שנים לספרות עם, הה מה גדולה התקופה! — הוא עומד ועושה את השבון נפשה, הוא מראה באצבע על השישותה של זו ומונה בהנאה כיוורת את מומיה. ובעיקר: הההלמה. אין לספרותנו כה-יצירה. מקוריות אין.

אחד-העם הוא הרב, רבו תלמידיו ההולכים בעקבותיו, אשר לבם מרא כפירה ככתנו תחת מסוה מליצותיהם ודברי-שבחיהם. ברדיצ'בסקי, בעל דכביה של אחד-העם, טען לשעבר כנגדו והיה תובע את דינו של החידוש והנידול.

שמענו, שגם ברדיצ'בסקי נעשה לבסוף ימיו בעל-תשובה, כבר בחדש ויהצוב לו קבר בקברות אבותיו, בין שכות קדושים וגולים בלים.

(3)

פתח הסופר במלאכתו ולא סימה—יודרו נא ויסימה. לא ישב עדיין על האבנים—יודרו נא וישב עליהן, כי יש שכר לפועל-היצירה. בית-הדפוס מוכן, המדפיסים מצפים ובעלי ההוצאה דוחקים, והאם יש עוד צורך להזכיר למי שהוא בראיות, שדחיפה מן החי תועלתה מרובה גם במקצוע זה? כמה וכמה דברו אמנות מפורסמים נוצרו במיועם מלאכים טובים כעין אלו אשר היו מכים ראשו של היוצר? והוצאה זו הוציעה כמלא טוב להסופר העברי, אשר שום עין לא התו צופיה עד היום פעלי-כפיו ולא ורזה את בישולם. כמה עתידות טובות היו צפויות בחיק ההוצאה בשביל הכהות הנרדמים! אמת, הסופרים העברים לא נעשו ככל מקום על ידי זה זריוס ביותר, השטף הרשעני מהלך-קדומים הוא בספרותנו. ההוצאה קראה במאות סתכים וטילינגרא-מות, כאלפי פיסיות התחננה, קראה ועוררה נרדמים ולא חסיד נענתה. אנכי, אצלנו מנהג סופרים הוא להתנאות בעקרות, הנה אני שותק, מטפף כל ימי אל תוך הספרות מפני-שפין ברבד, לא הלילה כולכר סקוט, כריכס כסינקיובין ואפילו כמירוי-קובצק, למשל, אשר נהנו את נליחס הנדולים בלי הצרות ויצרו טרכים לעשרות. הנה אני מתעצל והקשה ומוציא פעם בשמיטה את דברי-סימן הוא שיש כובד בהם ומשקל בכשרוני. כן לא חסיד נענתה ההוצאה, אולם היא עבדה את עבודתה מצדה במסעקה ופרשה את מצודתה על אוקרינה וליטא, פתחה מחלקה בפולין והעמידה שם בית-דפוס, מסרה את המחלקה של הרנומים מאנגלית לסופר עברי אחד באמריקה, שרכו סביבו בנוסיה של עובדים. העבירה את, חוג פעולתה גם לארץ-ישראל ומשכה אליה סופרים בעלי גונים שונים.

ספרתי הרומנטיסמוס ומענבי אמורניסמוס מן המקור ומן התרגום, מן הראשונים ומאחרון שבאחרונים. נהמם, נהמם תחת כנפיו גם את העולל וגם על הסמנמים נחום. כזו היתה משאת נפשה של הוצאה זו. כי הכונה היתה לא לבנות בית בלבד לספרות ישראל, כי אם אולם, היכל גם בכרשות דולקות. והצאיפה: להוריד את הספרות העברית מעל השביל הצר, מסילת-הצדדין, ולהסותה כלפי דרך המלך. שנית: ההולוניות שבהוצאה זו. לא נתלבשה באימצאל שר קדושה, לא היו פה סרגן ורבנן, לא קדשי האומה ולא כתבי הקודש, בלא וכליות וכונות מיוחדות, ששום סוכר יהודי אינו פגור מהן ואינו מסלק את עצמו מלהכריז עליהן מתהילת בריתו. לא הצלת האומה ולא דביקות יתירה זו של בעלי ה"הוצאות" שלנו, שהיו נוהגים להדפיס ספרים מיוחדים, בעלי תכנים מיוחדים, לפי שהיו מתחשבים עם השוק" היהודי, שצרכיו הם, על פי הנחותיהם, משום-מה מיוחדים. אלא מה? ספרות לשמה, לשם אמנות, לשם ובשם המעם הטוב, פשוט, לפי שעצם הענין של יצירה עליו הוא ועצם השירה חוס הוא רגש אנושי.

שלישית: היסוד של אינרוסציה גדולה, שעליו נבנתה הוצאה זו ושכבר נכלל במקצת בהמושג "רחבת" שנוכר למעלה. לא כפיות לאתרים, קמעה קמעה, כמנהג קצונים והירים. לא חכמה זו של עקב בצד אונדל, כי אם חכמת בעלי כנף ופקחות של עשירות, שלח לתמר על פני מים גדולים. דיפישות אצות מעיר לעיר, מסרינה למדינה ועד מעבר לים אוקינוס יגיעו: אם יש פה או שם, בכרך או בבית-חומר קטן שבכפר פלוגי או אלמוגי סופר עברי, שכתב-יד שמור ככוס, יסריח נא את עצמו. יניש אלינו ויבוא על שכרו.

ערב קוד הרפיקה לאוון העבר.
 תהול הברכה במעשי ידי העובדים
 בכל מקום שהם!

א. שמיינמאן.

בְּשׂוֹרֵי הַגְּלִיּוֹן *

מעולם לא התרומם פשיש העולם, עליו
 וירד והכה על ראשי בני אדם ומצוה על
 החשבון, במהירות קדחת כמו כימים שאנו
 עומדים בהם עכשו. מעולם לא היתה זקוקה
 המחשבה האנושית להתאמצות כל הכחות
 המצויים ברשותה כמו בשעה זו. להכות,
 להכות מתלקחות בכל מקום שזה לא כבר
 פרחו שם חיים שקטים ושאננים, ועם
 מלסוליו וסערותיו של העולם מטלטלת גם
 ספינתנו הקיימת כים העולם, מטלטלת כסלע
 כסלע ומכיף לכיף. הורע מולנו ולא להבות
 של מחשבה מאירות את דרכנו בימי הושך
 אלה, אלא נצים נצים נתוים, מאירים לרנע
 את האפלה וככים, והחושך עוד הפעם
 משתרר סביבנו. המחשבה העברית, כהחיים
 העבריים, במשך עשרים השנים האחרונות,
 נטרפה בסערות העולם והיא מתלכמת בין
 החרבות, מחפשת אחרי נקודת-מצען ואינה
 מיצאה ומסתפקת במקלטים ארעיים שמזדמנים
 לה כדרכה שוחה בהם שעה קלה ושוב
 אוכרת בתל העולם. ניסיון של הפיש אחרי
 נקודת-משען זו נעשה בימים האחרונים על-
 ידי ה"ר גליקסון במאסף הגדול, "משואות",
 שיצא לאור בימי דסדומי רשויות ושלטונות
 באוריה.

(* משואות. מאספים לשאלות הומו
 ולדברי עיון וספרות. ספר ראשון. העורך:
 ד"ר מ. גליקסון. הוצאת "אמנות",
 אוריה תרע"ט.)

היתה, אמנם, פה גם דהיטות יתירה,
 שגרמה מסילא לפיזור ולקפיצות, והקפיצות
 גררו אחריהן גם ליקויים. הוצאה זו לא היתה
 חסרה גם מגרעות בולטות, שהיו גליות לכל
 עין ולא כל שכן לעוזרית. ודאי נתרנסו על
 ידה גם ספרים, שאפשר היה לרחות לפי
 שעה את תרגומם; ודאי לא דקדקו המוציאים
 ביותר בסודקם ובמאונת. לא היה ניפויו ולא
 הכל היה מלושש. היא תשאה כנגד כמה
 וכמה עיקרים ופפלים ומפני השפלים לא
 זכתה כיהוד בעיניהם של הסדרנים, הנמחנים
 והנגדנים, אשר התרועעו על כל מגרעת קרה
 שבה ועברו בשתקה על המאורות שהדליקה.
 אי אפשר לכסוף דבלי להטעים גם את הליקו
 מסין אחר, שהיה סלפף הוצאה זו; כל
 כבודה ועשרה היו תלוים ברצונו הטוב של
 איש אחד. רק נשבו רוחות אחרות מיד
 נהרסה, ואילו היתה נבנית על יסודות
 חברתיים אחרים היתה אזי מתחיקה מעמד
 גם בהצר העתים. לא שחקה השעה למפורתנו
 ברוסיה. בחורף של שנת תרע"ז נוסדה
 הוצאת-שטיבל ובחורף של שנת תרע"ט
 נחרבה. נחרבה? חלילה! הנה נתקבלו
 ידעות, שהמול הוא בקופנהגן ומהר שם
 אחרי מתרגמים מלשון הסקנדינבית כסקורה.
 חזר וכבר מצא.

הנה שמענו אומרים: בורשה יצאה
 "התקופה" הרביעית חוץ מן הספרים המקורים
 והתרגומים שהופיעו שם. המחלקה האמרי-
 קנית פורחת וזו של ארץ ישראל מרכות
 סביבה כהות. זה הוא כחה של הרהבות,
 חשואת להתשטות, ומפני כך אין הכליה
 תקיפה לשלום במעשי ידיה המפורים פה ושם.
 בשנים אלו, אשר הושך ככה אותנו
 ואת כל בית ישראל, עורן עומדות פה
 ישם מכוונות-דפוס עגרות ודופקות את
 ג'גליהן.